



گروه جنگلداری

جنگلداری ۱
(اصول و مبانی مدیریت جنگل)

احمد ولی پور
ahmadvalipour@gmail.com

سرفصل درس

- ✓ تاریخچه و مکاتب مدیریت
- ✓ تعریف جنگلداری و سیر تکامل آن
- ✓ دیدگاه های مختلف در مورد طبیعت
- ✓ جنگلداری و علم آمایش سرزمین
- ✓ جنگلداری و سایر کاربری های سرزمین
- ✓ جایگاه قانونی جنگلداری
- ✓ تولیدات و اثرات جنگل
- ✓ اثرات متقابل توسعه اکولوژیک، اقتصادی و اجتماعی
- ✓ کشاورزی و جنگلداری
- ✓ نگرش سیستمی برای مدیریت جنگل
- ✓ وظایف مدیر
- ✓ ویژگی های برنامه ریزی
- ✓ اصول مدیریت
- ✓ مبانی سازماندهی
- ✓ تهیه طرح جنگلداری
- ✓ سازماندهی مکانی جنگل
- ✓ آشنایی با نقشه و نقشه خوانی
- ✓ پارسل بندی

مبانی جنگل‌داری				
عنوان درس به فارسی: مبانی جنگل‌داری	مقطع: کارشناسی تعداد واحد: ۳ تعداد ساعت: ۸۰	ردیف درس ۳۲	نوع درس	
			تخصصی	نظری ۲ عملی ۱
عنوان درس به انگلیسی: Principle of forestry	آموزش تکمیلی: دارد <input type="checkbox"/> ندارد <input type="checkbox"/>		دروس پیش‌نیاز: طراحی جاده‌های جنگلی	
آزمایشگاه (۱۶ ساعت) <input type="checkbox"/> کارگاه <input type="checkbox"/> سفر علمی (۳۲ ساعت) <input type="checkbox"/> سمینار <input type="checkbox"/>				
هدف: آشنایی دانشجویان با اصول جنگل‌داری				

سرفصل درس:

نظری: مقدمه و کلیات (تعریف جنگل‌داری و ارتباط آن با سایر علوم جنگل، تاریخچه جنگل‌داری در ایران)، مقایسه فعالیت‌های جنگل‌داری با سایر فعالیت‌های تولیدی و کاربری‌های زمین، ویژگی‌های تولید در جنگل، هدف‌های جنگل‌داری- تقسیمات مکانی در طرح جنگل‌داری و تعریف آن‌ها (ناحیه، حوضه، بخش، سری، پارسل و سویارسل)- تقسیمات زمانی در طرح جنگل‌داری و تعریف آن‌ها (دوره، مدت و گردش)، واحدهای تولید بیولوژیک و مکانیکی در جنگل و ویژگی‌های آن‌ها- وجوه تمایز واحد تولیدی جنگل- آشنایی مختصری با نقشه‌های توپوگرافی، توجیه نقشه در طبیعت، امکان برداشت، روش و شیوه، مدیریت جنگل و مراحل آن، عملیات مورد نیاز در شناسایی جنگل و گردآوری اطلاعات، برنامه‌ریزی در واحدهای جنگل‌داری- کاربرد نگرش سیستمی و تفکر سیستمی در جنگل‌داری- فرآیند تعیین اهداف در جنگل‌داری- رابطه چرخه حل مسئله و جنگل‌داری- تشریح عملیات اجرایی در طرح‌های جنگل‌داری- تشریح وظایف و عملیات نظارتی در طرح‌های جنگل‌داری- نحوه واگذاری طرح‌های جنگل‌داری و بهره‌مالکانه.

عملی: کار روی نقشه‌های توپوگرافی و سازماندهی مکانی جنگل روی آن‌ها (محدود کردن سری، شبکه‌بندی جاده، پارسل‌بندی)، بازدید از عرصه‌های طرح جنگل‌داری در جنگل‌های شمال کشور و با جنگل‌های خارج از شمال.

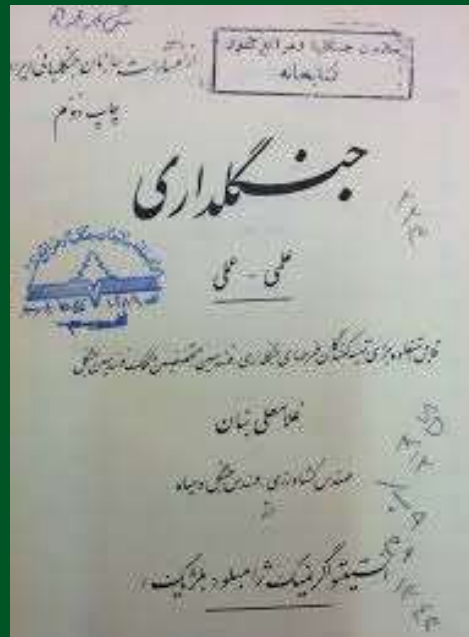
روش ارزیابی:

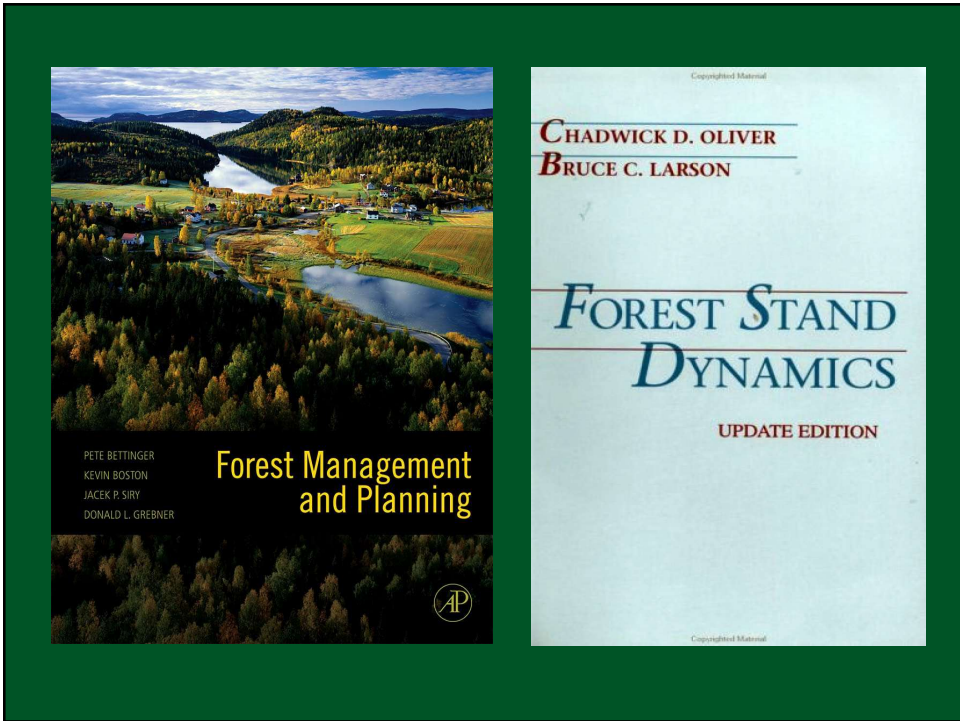
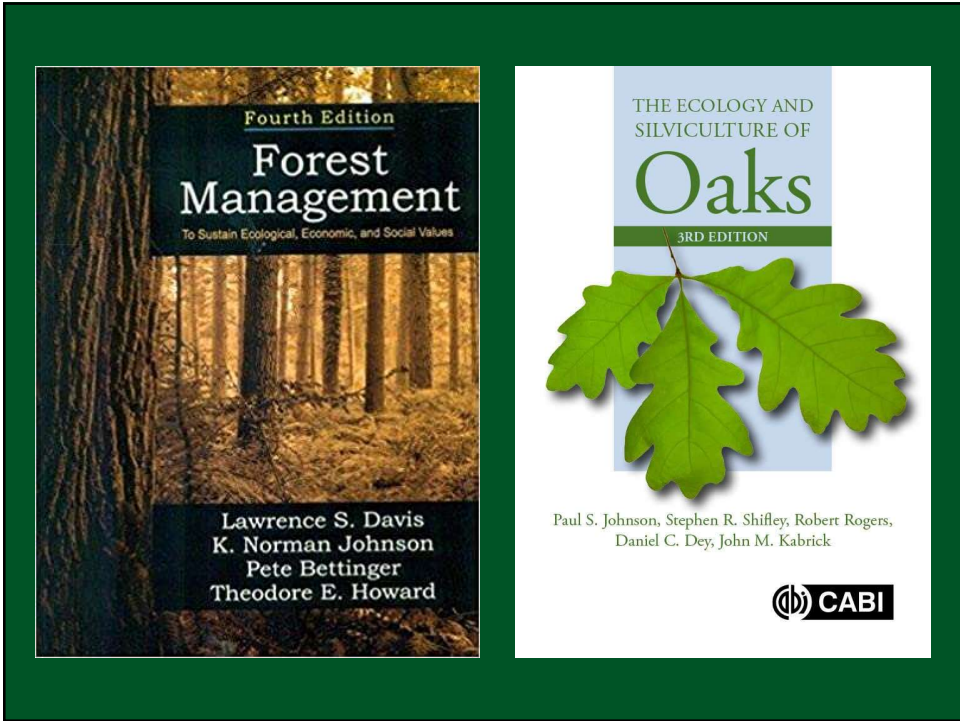
ارزش‌یابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
+	+	+	-

منابع

بنان، غلامعلی، ۱۳۴۳. جنگلداری علمی-عملی، انتشارات سازمان جنگلبانی ایران
 تجزیه و تحلیل و طراحی سیستم ها - شمس السادات زاهدی
 تفکر سیستمی - محمد حسین جهانگللو
 سازمان و مدیریت، سیستم و رفتار سازمانی - علی محمد اقتداری
 شالوده آمایش سرزمین - مجید مخدوم
 مبانی اقتصادی عملی اداره جنگل ها - ارسطو سعید
 نگرش سیستمی - مهدی فرشاد
 بازآفرینی سازمان (طرحی برای سازمانهای سده بیست و یکم) - راسل ایکاف

- Forest Management - Davis & Johnson
 - Forest Management & Planning - Pete Bettinger *et al*
 - The Sustainable Forestry Handbook - Sophie Higman *et al*
 - System Thinking - Jamshid Gharajedaghi
- جزوه ها، مقاله ها، پایان نامه ها، سایت ها و سایر مطالب ...





تاریخچه و تعریف مدیریت
Management History & Definition

مقدمه ای بر مدیریت جنگل
Introduction to Forest Management

جنگلداری چیست؟

Forestry/Forest Management

جنگلداری به صورت علم در نیمه دوم قرن ۱۸ در آلمان توسط هارتینگ پایه گذاری شد.

گسترش جنگلداری علمی: آلمان و اروپای مرکزی و ایالات متحده آمریکا

هدف: تضمین استمرار محصول

Forest

- ❑ The forest is a natural system that can supply different products and services.
- ❑ Forests supply water, mitigate climate change, provide habitats for wildlife including many pollinators which are essential for sustainable food production, provide timber and fuelwood, serve as a source of non-wood forest products including food and medicine, and contribute to rural livelihoods.
- ❑ Some forests have been and are managed to obtain traditional forest products such as firewood, fiber for paper, and timber, with little thinking for other products and services.
- ❑ As a result of the progression of environmental awareness, management of forests for multiple use is becoming more common.

Forest Management

- ❑ **Forest management** is a branch of *forestry* concerned with overall administrative, legal, economic, and social aspects, as well as scientific and technical aspects, such as silviculture, protection, and forest regulation.
- ❑ This includes management for timber, aesthetics, recreation, urban values, water, wildlife, inland and nearshore fisheries, wood products, plant genetic resources, and other forest resource values.
- ❑ Management objectives can be for conservation, utilization, or a mixture of the two.
- ❑ Techniques include: timber extraction, planting and replanting of different species, building and maintenance of roads and pathways through forests, and preventing fire.

جنگلداری

- ❖ جنگلها از اکوسیستمهای پیچیده تا جنگلکاریها تقاضای زیادی را جلب کرده اند.
- ❖ ذی نفعان زیادی شامل جوامع محلی و سازمانهای چندملیتی با درجات مختلفی از قدرت و دستور کارهای متفاوت با جنگلها در ارتباط هستند.
- ❖ مدیریت جنگل برای حمایت از دست اندرکاران و ایجاد تعادل بین تقاضاهای آنها به شرط حفظ پایداری جنگل و کالاها و خدمات آن ضروری است.

جنگلداری

- ✓ مدیریت جنگل شامل موضوعهای مختلفی است از جمله: چگونگی تصمیم گیری؟ چه کسی مسئول است؟ چگونگی اعمال قدرت و اختیارات؟ پاسخگویی و مسئولیت پذیری چگونه است؟
- ✓ مدیریت جنگل کار پیچیده است و دستور کارهای متضادی در آن وجود دارد.
- ✓ مدیریت جنگل چند لایه ای است: تصمیمها به وسیله افراد و سازمانهای محلی، منطقه ای، ملی و فراملی گرفته می شود.
- ✓ گاهی ممکن است تصمیمها با سیاستها در هر یک از سطوح سازگاری نداشته باشد.
- ✓ مدیران جنگل فشار زیادی را در سطح جهانی و هم در سطح محلی احساس می کنند.

جنگلداری یعنی مدیریت جنگل بنابراین پیش شرط جنگلداری، آشنایی با علم مدیریت است.

تعریف مدیریت

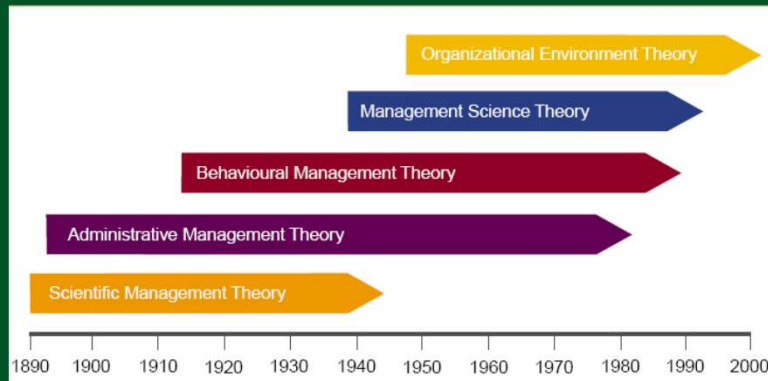
هنر انجام دادن کار به وسیله دیگران (فالت، ۱۹۴۴)

عضو حیات بخش هر سازمان، مدیریت آن است (پیتر دراگر).

پیدایش مدیریت و مدیران حرفه ای از نتایج انقلاب صنعتی بود.

- فرایند به کارگیری موثر و کارآمد منابع مادی و انسانی در برنامه ریزی، سازماندهی و بسیج منابع و امکانات، هدایت و کنترل است که برای دستیابی به اهداف سازمانی و بر اساس نظام ارزشی مورد قبول، صورت گیرد (رضایان، ۱۳۷۷)

تئوری های مدیریت



دانشگاه کردستان

احمد ولی پور

تئوری های مدیریت

۱- تئوری مدیریت علمی

Scientific Management Theory

- ❖ تحول مدیریت مدرن در دهه های آخر قرن ۱۹ بعد از انقلاب صنعتی در اروپا، کانادا و ایالات متحده
- ❖ تلاش مدیران برای تامین نیازهای مشتریان
- ❖ توسعه و تغییرات اقتصادی، فنی و فرهنگی
- ❖ کشف نیروی بخار، توسعه مکانیزاسیون کارها و روش تولید

... تئوری مدیریت علمی

فرایند تولید

➤ مواد اولیه و ابزار

➤ نیروی کار انسانی

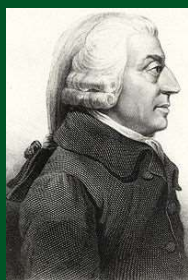
➤ روابط

شروع جستجوی روش هایی برای مدیریت منابع سازمان، تنظیم روابط و افزایش کارایی

... تئوری مدیریت علمی

-تخصصی شدن کارها و تقسیم نیروی کار

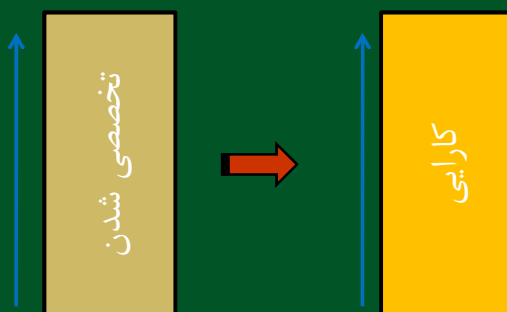
آدام اسمیت و تیلور



▪ کارگرانی که فقط مسئول انجام یک کار هستند کارایی بالاتری دارند: تخصصی شدن کار

▪ هرچه سطح تخصصی شدن کار بالاتر باشد کارایی بالاتر می رود.

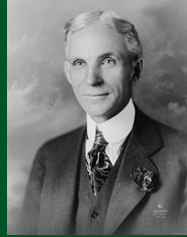
... تئوری مدیریت علمی



نگاه انتقادی به تئوری مدیریت علمی، مکانیزاسیون و روابط انسان توسط
چارلی چاپلین در فیلم Modern Time



Ethics in Action اخلاق در عمل



❖ فورديسم در عمل (۱۹۰۸-۱۹۱۴)

❖ بکار بردن نوار نقاله و دلسردی کارگران

❖ کاهش ساعت کار و افزایش حقوق

❖ نظارت شدید بر کارگران

➤ کار تیلور اثری پایدار بر سیستم های تولید گذاشت.

۲- تئوری مدیریت اداری

Administrative Management Theory

مطالعه چگونگی ایجاد یک ساختار سازمانی که منجر به کارایی و اثربخشی بالا شود.

ساختار سازمانی: سیستم روابط وظیفه و اختیار را در یک سازمان نشان می دهد.

هر فرد در سازمان چه وظایف و مسئولیتهایی دارد؟

میزان اختیارات فرد چقدر است؟

آیا تناسب بین مسئولیت و اختیار برقرار است؟

۳- تئوری مدیریت رفتاری / اخلاقی / روابط انسانی

Behavioral Management Theory

اوایل قرن ۲۰

تمرکز بر چگونگی رفتار شخصی مدیر به منظور انگیزش کارمندان و تشویق آنها به انجام کار در سطوح بالا و متعهد کردن آنها برای رسیدن به اهداف سازمانی

نگرش و رفتار مدیر، تئوری X و تئوری Y

تئوری Y	تئوری X
کارمندان ذاتاً تنبل نیستند.	اکثر کارمندان تنبل و متنفر از کار
ایجاد فرصت برای کارمندان به منظور تجربه خلاقیت و خودگردانی توسط مدیر	لزوم نظارت دقیق از طرف مدیران
کاهش تمرکز اختیار و قدرت و ایجاد اطمینان از وجود منابع لازم برای رسیدن به اهداف سازمانی	وضع مقررات محکم کار و سیستم دقیق پاداش و تنبیه (هویج و چماق)

دانشگاه کردستان

احمد ولی پور

۴- تئوری علوم مدیریت

Management Science Theory

نسخه امروزی مدیریت علمی است که با روش کمی، بهترین ترکیب کارگر - کار را برای افزایش کارایی محاسبه می کند.

۵- تئوری محیط سازمانی

Organizational Environment Theory

حرکت از مطالعه چگونگی رفتار موثر مدیران در درون سازمان به سمت بررسی چگونگی کنترل روابط سازمان توسط مدیر با محیط خارجی آن یا محیط سازمانی

دانشگاه کردستان

احمد ولی پور

محیط سازمانی

- ❖ مجموعه ای از نیروها و شرایطی است که فراتر از مرزهای یک سازمان عمل می کند اما بر توانایی مدیر برای جذب و بهره برداری از منابع اثر می گذارد.
- ❖ هیچ سازمانی در خلا فعالیت نمی کند.
- ❖ سازمان مانند یک سیستم پویا و ارگانیک در داخل محیطی قرار دارند که با دیگر اجزاء محیط در تعامل متقابل هستند، بر همدیگر تأثیر گذاشته و از همدیگر تأثیر میپذیرند.
- ❖ سازمانها مواد اولیه، نیروی انسانی، سرمایه، دانش، تسهیلات و تجهیزات را از محیط میگیرند، محصول یا خدمت تولید کرده و مجدداً به محیط عرضه میکنند.
- ❖ همه این داد و ستد ها در قالب قوانین و مقرراتی صورت میگیرد که سازمان بر اساس آن به زیست خود ادامه میدهد.

دانشگاه کردستان

احمد ولی پور

محیط سازمانی

- ❖ سازمانها باید به قوانین محیط احترام بگذارند و محیط فقط سیستمهایی را حفظ می کند که بتوانند خود را با شرایط وفق دهند.
- ❖ محیط مجموعه ای مرکب از نیروهایی است که عملکرد سازمان را تحت تأثیر قرار می دهد ولی سازمان نسبت به آن کنترل کمی داشته یا اصلاً هیچ کنترلی ندارد.
- ❖ محیط عمومی شامل عوامل اقتصادی، شرایط سیاسی، ساختار اجتماعی، ساختار حقوقی، وضعیت زیست بومی و شرایط فرهنگی یعنی همه شرایطی که بر سازمان تأثیر می گذارد.
- ❖ محیط خصوصی شامل قسمتی از محیط سازمانی است که بطور مستقیم با سازمان در تحقق اهدافش مرتبط است و بسته به نگرش مدیریت سازمانی ممکن است دامنه آن کوتاه یا گسترده باشد و شامل مشتریان، عرضه کنندگان مواد اولیه، رقبای، نهادهای قانون گذاری، اتحادیه های کاری، موسسات تجاری، گروههای فشار و انجمنهای تجاری باشد.
- ❖ محیط اختصاصی یک سازمان بر اساس قلمرو انتخابی آن تغییر خواهد کرد. قلمرو یک سازمان ادعایی است که یک سازمان نسبت به دامنه محصولات یا خدمات ارایه شده و همچنین بازار متصرف شده خود دارد.

دانشگاه کردستان

احمد ولی پور

عدم اطمینان محیطی

ناپایدار	متوسط-زیاد	عدم اطمینان زیاد
پایدار	عدم اطمینان کم	کم-متوسط
	ساده	پیچیده

دانشگاه کردستان

احمد ولی پور

